

4^e advent zondag 24 december 2017

Lezing: Lucas 1: 26-38

Gemeente van de engel Gabriel en Christus,

Dit is een oud doosje... en in oude doosjes zitten oude spulletjes..., foto's kaarten, brieven en zo meer.

Ook sommige liedjes komen uit de oude doos. Laatst hoorde ik eentje. Het ging over de engel Gabriel, die we in Lukas 1 druk heen en weer zien vliegen tussen de hemel en mensen, en vooral mensen zonder veel geloof in de toekomst. Dat liedje was van een katholieke meneer en zijn beschermengel Gabriel.

Weet u, laten we maar even luisteren..., naar dat liedje uit de oude doos over de engel Gabriel...

*Ik had een eigen engel en die heette Gabriel
Die engel had ik nodig want ik kneep 'm als de hel
Hij sloeg meteen zijn vleugels uit bij elk gevaarlijk spel
Een heilig soort gevogelte: mijn engel Gabriel*

*En onder glazen stolp zag ik de Madonna staan
D'r brandde dan een lampie bij en voor het slapen gaan
Werden alle kinderen gewassen in de teil
En dan het Onze Vader knielend op 't koude zeil*

*Soms zit ik te denken wat het bidden toch zou zijn
Dat deed ik vroeger nooit en daarom ging het toen zo fijn
Ik steek nog weleens een kaarsje aan
en ik sla nog wel eens een kruis
Maar het gaat toch niet zo lekker meer als vroeger bij ons thuis*

*Toch heb ik heimwee naar mijn engel Gabriel
Ik heb hem wat verwaarloosd: dat is waar, ik weet 't wel
Maar zit ik in de piepzak, in de rats of in de rouw
Dan roep ik net als vroeger: Gabriel, waar zit je nou.*

Er valt veel over dit weemoedig mooie liedje te zeggen, maar ik wil het bij één wijze les laten. Als Toon Hermans zingt: "Soms zit ik diep te denken wat het bidden toch zou zijn. Dat deed ik vroeger nooit en daarom ging het toen zo fijn." Zodra je over bidden gaat nadenken, wil het niet meer... Bidt zonder ophouden, schrijft Paulus. Met Toon zou ik zeggen, bidt zonder na te denken over wat je doet, want anders wil het niet meer. Bidden vraagt een kinderlijke overgave en onbevangingheid.

Toon en zijn heimwee naar zijn engel Gabriel - De Naardense bijbel noemt Gabriel een aankondigengel. De katholieken hebben van deze aankondigers beschermengelen gemaakt. Wezens die ervoor zorgen dat je in het verkeer geen ongeluk krijgt, je beurs of bankpasje terugvindt of je examen haalt. Zo'n heilig soort gevogelte geeft je een veilig gevoel. Zoals Toon Hermans met het geloof in de engel onbevanging kon leven en bidden... En er zijn genoeg mensen die achteraf zeggen dat ze een beschermengel hebben gehad. Maar toch blijft het lastig, want waar blijf je met die engel als de ene mens wel uit de puree geholpen wordt en de ander niet? Daar kom ik niet goed uit, dus als u het mij vraagt; bestaan beschermengelen? Ja zeker, maar dan wel als het ware. Ik had mazzel, er was als het ware een beschermengel op mijn schouder. Want waar de engelen bleven toen het helemaal mis ging, daar is geen antwoord op.

Geloof u in het bestaan van engelen? Wij protestanten zijn daar niet zo goed in. Wel geloof ik in waar ze voor staan, Gods kracht, die over ons komt. Ik geloof ook dat er mensen zijn die als door engelen vleugels krijgen om dingen te doen, die van een bijzondere kracht getuigen. Engelen hebben zelf geen vleugels, maar geven ons vleugels... Mensen kunnen voor elkaar een engel zijn, vaak zonder het te weten. Dan geeft de een de ander iets wat vleugels geeft. Ik vind het ook mooi dat in de Bijbel engelen af en aan vliegen om mensen uit hopeloze situaties te verbinden met een troostende kracht, die ze zelf met hun lamgeslagen ziel niet meer kunnen vinden. Als ik bid als een Psalmist met mijn lamgeslagen ziel, dan krijg ik al biddend wel weer eens vleugels en zou ik warempel zeggen: zie, een engel. Als er meer tussen hemel en aarde is..., waarom dan geen engelen...? Ja, omdat wij er alles van weten dat ze dan te willekeurig zouden zijn, en te vaak verstek laten gaan...

Ik las een waar gebeurd verhaal dat aan een engel deed denken. Twee mensen zijn in politiek woelige tijden in Jeruzalem - wanneer kent Jeruzalem geen politiek woelige tijden? - ze lopen door de oude stad, als er rellen uitbreken. Ze kennen er de weg niet en raken in paniek, tot ze op een paar meter afstand een

man zien die hen wenkt en begint te lopen. Ze gaan hem achterna: hij leidt hen door straatjes en steegjes, steeds gebarend met zijn hand achter zijn rug, tot ze in veiliger gebied zijn. Dan is de man verdwenen.

De engel van vanmorgen heet dus Gabriel. Zijn naam wil zoveel zeggen als 'hier verschijnt kracht Gods'. Het gaat hier om kracht die in een onvruchtbaar leven dóórbreekt en die onvruchtbaarheid doorbréékt. Die een hopeloze ziel een hart onder de riem steekt. Of die, waar het in ons niet meer stroomt van leven, nieuwe bezieling wekt en schenkt. Zacharias staat met de mond vol tanden en Maria vreest zeer als de engel bij haar binnentreedt. Het woord dat daar staat voor binnentreden betekent ook 'bezielen'. Maria zelf raakt hier bezield van de kracht Gods en dat doet haar ook huiveren. De belofte van een kind is in de Bijbel het teken van een nieuw begin. "Waar jij geen toekomst ziet, zie ik het wel", zegt God ermee. Waar jij jezelf niets meer kunt beloven, is er altijd nog de hemel waaruit engelen kunnen komen aanvliegen...

En ik weet zeker dat ze ook in onze gemeente rondvliegen. Soms meen ik ze zelfs te zien. Maar engelen zijn op hun best in het verborgene. Eigenlijk moeten ze voor derden onzichtbaar blijven... Een kerstverhaal uit Scharnegoutum dat ik u niet wil onthouden: afgelopen maanden hadden vrouwen van de kerk uren besteed aan het breien van honderden engeltjes en die hadden ze deze week 's avonds in het donker opgehangen, door het hele dorp heen. De mensen die ze de volgende dag zouden vinden, moesten het dan naar iemand brengen die wel een engeltje kon gebruiken, zo was het idee. De volgende ochtend ging een van de brei-dames even kijken hoe mooi de engeltjes erbij hingen. Ze schrok: waar ze ook zocht, nergens meer een engeltje. Alle 500 engeltjes bij het ochtendgloren al gevlogen. Hoe kon dat? Wie had dat gedaan? Wat was er gebeurd? ...Wat bleek? De eersten die bij daglicht de engeltjes hadden ontdekt, dat waren... de kinderen op weg naar school. Opgewonden over overal engeltjes plukten ze ze overal vandaan, zoals kinderen dat dan doen. En ze namen ze mee, niet een, niet twee, maar handenvol. Ze stopten hun zakken vol engeltjes. Zo waren alle engeltjes voor de bel van school ging al gevlogen. Moraal van het verhaal: engelen volgen niet de mensenwens, maar ze hebben hun eigen verrassende bestemming.

Terug naar de engel Gabriel. Gabriel heet in de islam Jibril. Hij zou Mohammed de Koran hebben gedicteerd. In de Joodse traditie is Gabriel een vrouwelijke engel, de enige naar het schijnt. Gabriel is de engel van de belofte en de geboorte. Gabriel, zo zegt de overlevering, is verantwoordelijk voor de geboorte

en begeleidt de ongeboren ziel tijdens de zwangerschap. Bij elke geboorte staat een engel. Zo zagen de kerkvaders het. Een geboorte is niet alleen maar een biologische gebeurtenis. Ze is altijd ook een geheim, een belofte van iets nieuws. Een vingerafdruk van God op aarde. De twee geboorte-aankondigingsverhalen uit Lukas 1 moeten onze ogen openen voor het geheim van onze eigen geboorte. Ook bij onze geboorte is de engel Gabriel aanwezig. We zijn zo door God gewenst. We zijn uniek in Gods ogen.

En onze geboorte is nog niet voorbij. Anslm Grün zegt "We moeten in ons leven steeds opnieuw geboren worden, wil ons leven levend blijven. Een crisis die alles wat we tot nog toe hebben opgebouwd kapot maakt, kan een kans op een nieuwe geboorte zijn." Daar heeft de monnik gelijk in. Daarom moeten we ook niet al te bezorgd zijn over naderende crisis. Zeker, ze kan veel onzekerheid meebrengen, en misschien wel oorlog of hongersnood. Maar ze kan ook een kans zijn, een voorwaarde voor een nieuwe geboorte.

Gemeente, we hebben als mensen hier een gleufje. Zo tussen neus en bovenlip. Dat wordt wel het teken van Gabriel genoemd. Dit gleufje, dat zou het plekje zijn waar de engel de baby aan zou raken om hem aan te sporen tot zwijgzzaamheid over de heilige wetten. En ook als de ziel sterft, begeleidt de engel de ziel naar zijn bestemming.

De engel Gabriel brengt ons geboortekracht. Even komt de vraag in mij op of dit niet nepnieuws is of niet. Maar Gabriel is de in Lucas zichtbare vogel die namens de onzichtbare God in ons kracht en moed zaait. Geboortekracht aan ons volwassenen. Gabriel vliegt af en aan, om ons telkens weer opnieuw geboren te laten worden ... Ongemerkt tikt ze op dat gleufje tussen bovenlip en neuspuntje. En fluistert Psst... geboren worden, wakker worden, leven....Eigenlijk worden we dagelijks opnieuw geboren. He psst jij, "Slaap je of leef je? Ben je wakker of suf je wat door de tijd? Snap je het verschil of ben je onverschillig? Stroomt er liefde voor het leven door je aderen, of zit het verstopt met het vet van de welvaart?"

Gemeente, vatten we het verhaal van onze engel, onze krachtpatser Gods samen, dan is de kern en boodschap dit:

Waar uw leven onvruchtbaar leek, waar wij het geloof kwijt zijn, kan een engel ons overvleugelen, een licht opgaan dat ons weer vleugels van vertrouwen geven. Dat is ons geloofsgeheim. Goed bewaren, en niet in een oude doos, maar in uw hart, alstublieft. Amen

